KINNO Tatsuaki/ JICA Expert

នីតិវិធីនៃការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ

I. ចរិតលក្ខណៈនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ

១. លក្ខណៈបន្ទាប់បន្សំ

ការចាត់ចែងរក្សាការពារ គឺជានីតិវិធីបន្ទាប់បន្សំនៃបណ្ដឹងអង្គសេចក្ដី [1]។ នៅពេលដែលមិនមានការដាក់បណ្ដឹងអង្គសេចក្ដីទេ នឹងត្រូវលុបចោលតាមពាក្យសុំរបស់កូនបំណុល (មាត្រា ៥៥៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។ តទៅ ចំពោះមាត្រានៅក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី នឹងយោងតែលេខមាត្រាទេ។)។

២. លក្ខណៈបណ្ដោះអាសន្ន (ភាពកំណត់ជាបណ្ដោះអាសន្ន)

ដីកាសម្រេចរក្សាការពារ គឺជាដីកាសម្រេចមានលក្ខណៈជាបណ្ដោះអាសន្ន ដោយសន្មតថាមានការដាក់បណ្ដឹងអង្គសេចក្ដី និងពុំមានឥទ្ធិពលដល់ការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងអង្គសេចក្ដីទេ។ ការអនុវត្តរក្សាការពារ ក៏បំលែងទៅជាការអនុវត្តដោយបង្ខំដែរ ដូច្នេះដីកាសម្រេចរក្សាការពារ គ្រាន់តែជាការចាត់ចែងមានលក្ខណៈបណ្ដោះអាសន្នទម្រាំរហូតដល់អាចសម្រេចគោលបំណងនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ។

៣. លក្ខណៈបន្ទាន់បខ្ទំ (ភាពជាប្រញាប់)

ការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន និងការចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្ន មិនអាចសម្រេចគោលបំណងបានទេ ប្រសិនបើមិនអនុវត្តឱ្យបានឆាប់រហ័ស។ សេចក្ដីសម្រេចទាក់ទងនឹងនីតិវិធីដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយដីកាសម្រេច (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៣៥) ហើយសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ និង ភាពចាំបាច់នៃការរក្សាការពារ គឺគ្រាន់តែធ្វើសេចក្ដីបញ្ជាក់ដំបូង [2] ជាការគ្រប់គ្រាន់ (កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៥៤១)។ នីតិវិធីនៃការអនុវត្តរក្សាការពារ មានកម្រិតអំឡុងពេលអនុវត្ត (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៥៦២) និងជាគោលការណ៍ មិនត្រូវការរូបមន្តអនុវត្តទេ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៦២)។

---

[1] បណ្ដឹងអង្គសេចក្ដី មានន័យថាជាការដាក់បណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីស្ដីពីសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ។

[2] សេចក្ដីបញ្ជាក់ដំបូង គឺរបៀបទទួលស្គាល់អង្គហេតុជាស្ថាពរ ទោះបីជាសេចក្ដីបញ្ជាក់ដំបូងនោះ មានកម្រិតនៃជំនឿទុកចិត្ត (កម្រិតនៃការបញ្ជាក់) ទាបជាងការបញ្ជាក់ក៏ដោយ។ ករណីដែលជាការបញ្ជាក់ គឺអាចធ្វើឱ្យតុលាការយល់ឃើញអំពីភាពជាក់ច្បាស់នៃអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃអង្គហេតុ ប៉ុន្តែករណីដែលសេចក្ដីបញ្ជាក់ដំបូងវិញ ប្រសិនបើអាចធ្វើឱ្យតុលាការយល់ឃើញថាវាមានភាពដែលហាក់ដូចជាការពិតនៃអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃអង្គហេតុ គឺជាការគ្រប់គ្រាន់ (មាត្រា ១៣១ "សេចក្ដីពន្យល់កំណត់មាត្រា") ។

៤. លក្ខណៈសម្ងាត់

ការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន និងការចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្នចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ គឺអាចធ្វើការជំនុំជម្រះ និងចេញដីកាសម្រេចដោយមិនជូនដំណឹងទៅកូនបំណុលអំពីនីតិវិធីបាន ព្រោះប្រសិនបើ កូនបំណុលដឹងអំពីនីតិវិធីទាំងនេះ នោះកូនបំណុលនឹងប្រព្រឹត្តអំពើការពារខ្លួន (ចំណុចនេះតុលាការត្រូវថ្លឹងថ្លែងឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវលក្ខណៈបន្ទាន់បង្ខំនៃនីតិវិធី និង ភាពសុចរិតរបស់ម្ចាស់បំណុល និងកូនបំណុល)។

II. ដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន

១. ល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន

(១)សិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ

សិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារនៅក្នុងការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ត្រូវតែជាសិទ្ធិលើបំណុលដែលគោលបំណងសងជាប្រាក់ "សិទ្ធិលើបំណុលជាប្រាក់" (ចំណុច ក មាត្រា ៥៣១, កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៤៥)។ ប្រសិនបើមានសិទ្ធិលើបំណុលជាប្រាក់ ទោះបីជាសិទ្ធិលើបំណុលនេះភ្ជាប់នឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌ ឬ ពេលកំណត់ក៏ដោយ ក៏អាចក្លាយជាសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៥៤៥)។

សិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ ត្រូវតែកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវខ្លឹមសារ និង ចំនួនទឹកប្រាក់ ជាអាទិ៍ ក្នុងកម្រិតដែលអាចបែងចែកចេញពីសិទ្ធិលើបំណុលផ្សេងទៀត។ ការកំណត់សិទ្ធិលើបំណុលដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ ត្រូវសរសេរ សារធាតុតាមច្បាប់នៃសិទ្ធិលើបំណុលនោះ (ប្រាក់កម្ចី ប្រាក់ថ្លៃលក់ទិញ កម្រៃចំពោះលទ្ធផលនៃការងារ ជាអាទិ៍) និង ធាតុផ្សំសំខាន់នៃសិទ្ធិលើបំណុលនោះ (ពេលវេលានៃការកើតឡើងនៃសិទ្ធិលើបំណុល មូលហេតុនៃការកកើត ពេលកំណត់សង ខ្លឹមសារនៃល័ក្ខខ័ណ្ឌ ជាដើម)។

【Case.5】X អះអាង សិទ្ធលើបំណុលនៃប្រាក់កម្ចី ជាសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបាន រក្សាការពារ ដោយផ្អែកតាមកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគប្រាក់ដែលបានបង្កើត នៅថ្ងៃទី១ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០១៩ ជាមួយ Y ដោយយកថ្ងៃទី៣០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២០ ជាពេលកំណត់សង។ សិទ្ធិលើបំណុលនៃប្រាក់កម្ចីនេះ គឺជាសិទ្ធិលើបំណុលជាប្រាក់ ដូច្នេះសិទ្ធិលើបំណុលនេះ ក្លាយជាសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារនៅក្នុងការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន។

២. ភាពចាំបាច់នៃការរក្សាការពារ

ភាពចាំបាច់នៃការរក្សាការពារនៅក្នុងការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន នឹងទទួលស្គាល់នៅពេលដែលមានការបារម្ភថា ការអនុវត្តដោយបង្ខំនឹងមិនអាចធ្វើបាន ឬ នៅពេលដែលមានការបារម្ភថា នឹងមានការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការអនុវត្តដោយបង្ខំ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៤៥)។

ភាពចាំបាច់នៃការរក្សាការពារ នឹងទទួលស្គាល់នៅក្នុងករណីដែលមានការបារម្ភអំពីការកើតឡើងនូវឧបសគ្គតាមអង្គហេតុនៅក្នុងការអនុវត្តដូចជា នៅក្នុងករណីដែលស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិរបស់កូនបំណុលទំនងជាធ្លាក់តម្លៃ ជាបរិមាណ ឬ ជាគុណភាព ឬ ដោយសារការចាយវាយខ្ជះខ្ជាយ ការលក់ក្នុងតម្លៃថោក ការខូចខាត ការបំបាត់ ឬ នៅក្នុងករណីដែលកូនបំណុលបានគេចខ្លួន ឬ បានប្តូរលំនៅឋានជាច្រើនលើកច្រើនសារ ដែលធ្វើឱ្យមានការពិបាកដើម្បីដឹងអំពីទ្រព្យសម្បត្តិរបស់កូនបំណុល ជាអាទិ៍។ ចំពោះភាពលំបាកនៅក្នុងការអនុវត្ត ដោយសារតែការធ្លាក់ចុះទ្រព្យសម្បត្តិរបស់កូនបំណុល នឹងវិនិច្ឆ័យជាសត្យានុម័ត ដោយពិចារណា មុខរបរ ឋានៈ និងស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិ (រួមទាំងតម្លៃអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ) របស់កូនបំណុល។ ចំពោះភាពចាំបាច់នៃការរក្សាការពារចាំបាច់ត្រូវសរសេរអង្គហេតុបង្ហាញស្ថានភាពទាំងនោះឱ្យបានលម្អិត។

【Case.5】 Y មានអាជីវកម្មបើកហាងបោកអ៊ុត ប៉ុន្តែអាជីវកម្មនេះ មិនដំណើការទៅដោយរលូនទេ ហើយបានខ្ចីប្រាក់ពីបុគ្គលផ្សេងក្រៅពី X ទៀត។ លើសពីនេះ គាត់មិនមានទ្រព្យសម្បត្តិណាដែលមានតម្លៃ ក្រៅពីអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុទេ។ យោងតាមស្ថានភាពទាំងអស់នេះហើយ ត្រូវវិនិច្ឆ័យថាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ Y មានការធ្លាក់ចុះ តើនឹងមានការបារម្ភថា ការអនុវត្តដោយបង្ខំ នឹងមិនអាចធ្វើបាន ឬ បារម្ភថាការអនុវត្តដោយបង្ខំ នឹងមានភាពលំបាកយ៉ាងនៅក្នុងការអនុវត្តដែរឬទេ ?

២. ការដាក់ពាក្យសុំរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ

(១) សមត្ថកិច្ចតុលាការ

រឿងក្តីនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចលើអង្គសេចក្តី ឬ សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងដែលវត្ថុដែលនឹងត្រូវរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ឬ វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ស្ថិតនៅ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៤០)។

នៅក្នុងករណីដែលតុលាការបានដឹងរឿងក្តីនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារ មិនស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចទេ តុលាការនេះត្រូវផ្ទេរសមត្ថកិច្ចទៅតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច តាមពាក្យសុំ ឬ ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៨)។ ដីកាសម្រេចនៃការផ្ទេរនេះ ប្រសិនបើបកស្រាយថា ត្រូវជូនដំណឹងទៅកូនបំណុល នឹងនាំឱ្យមានការ

បែកធ្លាយភាពជាសម្ងាត់។ ការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៅប្រទេសជប៉ុន មិនបញ្ជូនដីកា សម្រេចនៃការផ្ទេរទេ គឺគ្រាន់តែផ្តល់ដំណឹងទៅកាន់ម្ចាស់បំណុលឱ្យធ្វើការដេក ដោយប្រាប់ថាសមត្ថកិច្ចមិនត្រឹមត្រូវទេ (ស្ទើរតែ ១០០ ភាគរយ (មួយរយភាគរយ) ម្ចាស់បំណុល អនុវត្តតាម)។

【Case.5】លំនៅឋានរបស់ Y (ចំណុច ក មាត្រា ៨) និងកន្លែងដែលត្រូវអនុវត្តកាតព្វកិច្ចនៃប្រាក់កម្ចី (ចំណុច ក មាត្រា ៩) គឺនៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបង ដូច្នេះសាលាដំបូងខេត្តបាត់ដំបងមានសមត្ថកិច្ចនៃរឿងក្តីទាមទារឱ្យសងប្រាក់កម្ចីដែលជាបណ្តឹងអង្គសេចក្តី។ ហេតុនេះ សាលាដំបូងខេត្តបាត់ដំបងមានសមត្ថកិច្ចនៃរឿងក្តីរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន។ ម្យ៉ាងទៀត អចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការរឹបអូសជាបណ្តោះអាន្ន មានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ដូច្នេះសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ក៏មានសមត្ថកិច្ចនៃរឿងក្តីរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នផងដែរ។

(២) ពាក្យសុំ

ពាក្យសុំឱ្យចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវតែធ្វើជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ (ចំណុច ក មាត្រា ៥៣៤)។ ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ គឺមានចំនួន ៥.០០០ (ប្រាំពាន់) រៀល (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៣៧)។ ចំពោះចំណុចដែលត្រូវ សរសេរនៅក្នុងពាក្យសុំឱ្យចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន និងឯកសារសេចក្តីបញ្ជាក់ដំបូងដែលត្រូវភ្ជាប់ សូមយោងឯកសារទម្រង់គំរូ និងសេចក្តីពន្យល់នៅក្នុងឯកសារនោះ។

៣. ការវិនិច្ឆ័យ

(១) ដីកាសម្រេច

ការសម្រេចសេចក្តីចំពោះនីតិវិធីទាក់ទងនឹងដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយដីកាសម្រេច (កថា ខណ្ឌទី១ មាត្រា៥៣៥)។ ដូច្នេះ វាខុសគ្នានឹងករណីដែលចេញជាសាលក្រម ដោយមិនចាំបាច់ត្រូវឆ្លងកាត់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ទេ ហើយតុលាការនឹងកំណត់អំពីការធ្វើ ឬ មិនធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់ ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ (វាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១៤)។ តុលាការអាចសួរភាគីទាំងសងខាង ឬ តែម្ខាងបាន (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១១៤)។ ម្យ៉ាងទៀត ករណីដែលរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន គឺត្រូវការភាពជាសម្ងាត់ ដូច្នេះ ជាធម្មតា គ្រាន់តែដាក់ចេញឱ្យសួរតែម្ចាស់សិទ្ធិបំណុលទេ។

【 Case.5 】តុលាការ មិនចាំបាច់ឆ្លងកាត់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ និងក៏មិនចាំបាច់សួរភាគីដែរ។ ក្នុងករណីដែលតុលាការមានអារម្មណ៍ថាចំណុចដែលសរសេរនៅក្នុងពាក្យសុំ ឬឯកសារដែលបានដាក់មក មិនទាន់គ្រប់គ្រាន់នៅឡើយ គឺតុលាការអាចទាមទារឱ្យ X បំពេញតម្រូវនៅក្នុងពាក្យសុំ ឬ បន្ថែមឯកសារជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ឬ ដោយផ្ទាល់មាត់បាន (ការសួរម្ចាស់បំណុល)។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើ Y ដឹងអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ននេះ នឹងមានការបារម្ភនូវវិធីការពារដូចជាអនុប្បទានអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុទៅឱ្យតតិយជន ជាដើម ដូច្នេះការសួរ Y ជាគោលការណ៍ ដាច់ខាតមិនត្រូវធ្វើនោះទេ។

(២) សេចក្តីបញ្ជាក់ដំបូង

ការបញ្ជាក់ដោយគ្រាន់តែធ្វើសេចក្តីបញ្ជាក់ដំបូងទៅលើល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ដែលមាន ① សិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែល នឹងត្រូវបានរក្សាការពារ និង ② ភាពចាំបាច់នៃការរក្សាការពារ នោះជាការគ្រប់គ្រាន់ (កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៥៤១)។ ប្រសិនបើចាំបាច់ត្រូវការកម្រិតនៃការបញ្ជាក់ខ្ពស់ វាមិនខុសគ្នាពីបណ្តឹងអង្គសេចក្តីទេ ព្រោះវាបាននាំឱ្យផ្ទុយនឹងលក្ខណៈជាបណ្តោះអាសន្ន និងលក្ខណៈនៃភាពឆាប់រហ័ស។ សេចក្តីបញ្ជាក់ដំបូង ត្រូវតែធ្វើដោយភស្តុតាងដែលអាចស្រាវជ្រាវបានយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដូចជា ឯកសារ និង វត្ថុដែលនឹងត្រូវបានត្រួតពិនិត្យ ប៉ុន្តែមិនអាចប្រគល់កិច្ចការស្រាវជ្រាវ ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឱ្យផ្តល់ឯកសារ ការសាកសួរសាក្សីដែលចាំបាច់ត្រូវកោះហៅ ជាអាទិ៍ នោះទេ(មាត្រា ១៣១)។

ភស្តុតាងដើម្បីក្លាយជាសេចក្តីបញ្ជាក់ដំបូង មានដូចជា លិខិតកិច្ចសន្យា លិខិតមតកសាសន៍ លិខិតវិក្កយបត្រ លិខិតពិនិត្យវិនិច្ឆ័យ កំណត់ហេតុ លិខិតរបាយការណ៍ដែលធ្វើឡើងដោយម្ចាស់បំណុល ឬ តតិយជន រូបថត ជាអាទិ៍។ នៅពេលបង្កើតលិខិតរបាយការណ៍ ត្រូវតែសរសេរឱ្យបានលម្អិតអំពីសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹង ត្រូវបានរក្សាការពារ និង ភាពចាំបាច់នៃការរក្សាការពារ។

【Case.5】X ត្រូវដាក់លិខិតកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រាក់ និងលិខិតវិក្កយបត្រទទួលប្រាក់កម្ចី ជាភស្តុតាងនៃសេចក្តីបញ្ជាក់ដំបូង ទៅលើសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ និងត្រូវដាក់លិខិតរបាយការណ៍ដែលធ្វើឡើងដោយ X ជាភស្តុតាងនៃសេចក្តីបញ្ជាក់ដំបូងទៅលើ ភាពចាំបាច់រក្សាការពារ។ លិខិតរបាយការណ៍ដែលធ្វើឡើង ដោយ X គឺ X ត្រូវធ្វើការស្រាវជ្រាវ ហើយត្រូវសរសេរអំពីស្ថានភាពឱ្យបានលម្អិតនូវស្ថានភាពដូចជា Y មានជាប់ប្រាក់កម្ចី និងមិនមានទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានតម្លៃណាផ្សេងទៀតក្រៅពីអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុទេ ព្រមទាំង គួរតែសរសេរទាំងតម្លៃអចលនវត្ថុដែលជាម្មវត្ថុតាមដែលអាចធ្វើបាន។ ព្រោះតម្លៃអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ជាធាតុផ្សំសំខាន់ក្នុងការវិនិច្ឆ័យអំពីភាពចាំបាច់រក្សាការពារ។

៤. ដីកាសម្រេច

(១) មូលដ្ឋាន

សេចក្តីសម្រេចចំពោះពាក្យសុំដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវធ្វើឡើងដោយដីកាសម្រេច។

ក្នុងករណីដែលខ្វះល័ក្ខខ័ណ្ឌបណ្តឹង (សមត្ថភាពភាគី លក្ខណៈជាភាគី ជាអាទិ៍) ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចនឹងនីតិវិធីដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ឬ ករណីដែលមិនអាចទទួលស្គាល់ល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន នោះពាក្យសុំនឹងត្រូវលើកចោល។ ចំពោះដីកាសម្រេចលើកចោលពាក្យសុំ អាចប្តឹងជំទាស់បាន (មាត្រា ៥៤៤)។

ក្នុងករណីដែលទទួលស្គាល់ល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ហើយបានបំពេញទាំងល័ក្ខខ័ណ្ឌផ្សេងទៀត នោះត្រូវចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន។ ជាគោលការណ៍ តុលាការ ត្រូវតែចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយកំណត់ជាក់លាក់នូវកម្មវត្ថុ (មាត្រា ៥៤៦)។ ចំណុចដែលត្រូវសរសេរនៅក្នុងដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន សូមយោងឯកសារទម្រង់គំរូ និងសេចក្តពន្យល់នោះ។

តុលាការ ត្រូវតែបញ្ជូនដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នទៅភាគី (មាត្រា ៥៤៣)។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើតាមរបៀបចុះបញ្ជីរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន (មាត្រា ៥៦៧) ហើយប្រសិនបើដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នត្រូវបានបញ្ជូនទៅភាគីនៅមុនពេលចុះបញ្ជីរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន នោះកូនបំណុលនឹងប្រព្រឹត្តិអំពើការពារ ហេតុដូច្នេះគួរតែពិនិត្យជាសិនថាបានចុះបញ្ជីរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នរួច ទើបបញ្ជូនដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នទៅកូនបំណុល។

(២) ប្រាតិភោគ

ដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន អាចធ្វើដោយឱ្យដាក់ប្រាតិភោគ ឬ មិនដាក់ប្រាតិភោគ តាមឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការ (មាត្រា ៥៤២)។ ប្រាតិភោគ គឺជាការសងសំណងខូចខាតដែលកើតឡើងចំពោះកូនបំណុលនៅក្នុងករណីដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នមានលក្ខណៈមិនត្រឹមត្រូវ។ ជំនួសដោយឱ្យដាក់ប្រាតិភោគទុកជាមុន ក៏អាចបង្គាប់ឱ្យផ្តល់នូវប្រាតិភោគសម្រាប់ជាល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការអនុវត្ត។ វិធីផ្តល់នូវប្រាតិភោគ ត្រូវធ្វើតាមវិធីផ្ញើរប្រាក់ ឬ ឧបករណ៍អាចជួញដូរបាន ដែលតុលាការទទួលស្គាល់ថាសមរម្យ ទៅតុលាការដែលបង្គាប់ឱ្យដាក់ប្រាតិភោគនោះ (មាត្រា ៥៣៦)។

ចំនួនទឹកប្រាក់ប្រាតិភោគ ត្រូវសម្រេចដោយសេរីភាពនៃឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការ។ ប្រាតិភោគ គឺជាការសងសំណងខូចខាតដែលកើតឡើងចំពោះកូនបំណុល ប៉ុន្តែ តុលាការនឹងមានការពិបាកក្នុងការគណនាទុកជាមុនឱ្យបានត្រឹមត្រូវនូវការខូចខាតដែលកើតឡើងចំពោះកូនបំណុល។ តុលាការមានតែខំប្រឹងពិចារណានូវស្ថានភាពលម្អិត (ខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ និង តម្លៃ ប្រភេទនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ

នៃការរក្សាការពារ និងតម្លៃ មុខរបររបស់កូនបំណុល, ទ្រព្យសម្បត្តិ ជាអាទិ៍) និង កម្រិតនៃសេចក្ដីបញ្ជាក់ដំបូង[3] ទើបចេញដីកាសម្រេចចំនួនទឹកប្រាក់ដែលសមរម្យ។

ក្នុងករណីដែលតុលាការបង្គាប់ឱ្យផ្ដល់នូវប្រាតិភោគ នោះតុលាការត្រូវកំណត់អំពីអំឡុងពេលផ្ដល់នូវប្រាតិភោគនោះ ហើយក្នុងករណីដែលមិនមានការដាក់ប្រាតិភោគនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ទេ នោះពាក្យសុំឱ្យចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ត្រូវលើកចោល។ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់បំណុល អាចស្នើសុំពន្យារអំឡុងពេល ដោយដាក់ជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរដែលបានសរសេរនូវស្ថានភាពដែលមិនអាចដាក់ប្រាតិភោគនៅក្នុងអំឡុងពេលត្រូវបានផ្ដល់នោះ។

【 Case.5 】តុលាការ ស្នើរសុំឱ្យផ្ដល់នូវប្រាតិភោគដែលសមរម្យក្នុងចំនួន ១២.០០០.០០០ (ដប់ពីរលាន) រៀល។ ចំនួនទឹកប្រាក់នេះ គឺជាចំនួនទឹកប្រាក់ដែលសមរម្យក្នុងចំនួនប្រហែល ២០ ភាគរយ (ម្ភៃភាគរយ) នៃតម្លៃអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ (ប្រហែល ១៥.០០០ (មួយម៉ឺនប្រាំពាន់) ដុល្លារអាមេរិក)។

(៣) ប្រាក់រំដោះពីការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន

នៅក្នុងដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ទោះបីគ្មានពាក្យសុំរបស់ភាគីក៏ដោយ ក៏តុលាការត្រូវកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់ (ប្រាក់រំដោះ) ដែលកូនបំណុលត្រូវផ្ញើ ដើម្បីទទួលបាននូវការលុបចោលការអនុវត្តការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៤៧)។ ប្រាក់រំដោះ គឺជាប្រព័ន្ធដែលបានបង្កើតឡើងដើម្បីការពារកូនបំណុល និងរារាំងការអនុវត្តដែលមិនចាំបាច់។ កូនបំណុល អាចទទួលបាននូវការលុបចោលការអនុវត្តការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ដោយការផ្ញើប្រាក់រំដោះ ហើយម្ចាស់បំណុល អាចទទួលបានការពេញចិត្តនឹង សិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ ពីប្រាក់រំដោះដែលបានផ្ញើនោះ។ ការផ្ញើប្រាក់រំដោះ ត្រូវផ្ញើឡើងនៅតុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ឬ តុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៥៤៧)។

ចំនួនទឹកប្រាក់រំដោះពីការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ជាគោលការណ៍ ត្រូវកំណត់យកស្ដង់ដារនៃតម្លៃអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ហើយក្នុងករណីដែលចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ ទាបជាងតម្លៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ត្រូវកំណត់យកស្ដង់ដារនៃចំនួនទឹកប្រាក់សិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែល

---

[3] ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមិនធ្វើសេចក្ដីបញ្ជាក់ដំបូងទៅលើ សិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ និង ភាពចាំបាច់នៃការរក្សាការពារ គឺមិនអាចចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ដោយកំណត់ប្រាតិភោគក្នុងចំនួនទឹកប្រាក់ច្រើននោះទេ។

នឹងត្រូវបានរក្សាការពារ។ ពោលគឺ ត្រូវកំណត់យកស្តង់ដារថាមួយណាទាបជាងរវាងតម្លៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ និងចំនួនទឹកប្រាក់សិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ។

【Case.5】ចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ មានចំនួន ៤២.៣២៨.០០០ (សែសិបពីរលានបីសែនពីរម៉ឺនប្រាំបីពាន់) រៀល ដែលជាចំនួនទាបជាងតម្លៃអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ មានចំនួនប្រហែល ១៥.០០០ (មួយម៉ឺនប្រាំពាន់) ដុល្លារអាមេរិក ហេតុនេះ តុលាការ បានកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់រំដោះដែលយកស្តង់ដារនៃតម្លៃសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ នៅក្នុងដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន។

III. ការអនុវត្តការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន

១. លក្ខខ័ណ្ឌនៃការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន

(១) ភាពមិនចាំបាច់នៃរូបមន្តអនុវត្ត

ដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវអនុវត្តដោយផ្អែកលើឯកសារចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ដូច្នេះជាគោលការណ៍ រូបមន្តអនុវត្ត មិនត្រូវការនោះទេ (វាក្យខណ្ឌទី ១ កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៦២)។ ប៉ុន្តែ ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន សម្រាប់ជនក្រៅពីម្ចាស់បំណុល ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងដីកាសម្រេច ឬ ចំពោះជនក្រៅពីកូនបំណុល ដែលត្រូវបានកណត់នៅក្នុងដីកាសម្រេច ត្រូវធ្វើឡើងដោយចាំបាច់ត្រូវភ្ជាប់នឹងរូបមន្តអនុវត្ត (រូបមន្តអនុវត្តពិសេស) (វាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៦២) ដើម្បីកំណត់ភាគីអនុវត្ត (យោងវាក្យខណ្ឌទី ១ កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៣៥១)។

(២) អំឡុងពេលអនុវត្ត

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន មិនត្រូវធ្វើឡើយ បើអំឡុងពេល ២ សប្តាហ៍ បានកន្លងហួស ចាប់ពីថ្ងៃដែលដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបានបញ្ជូនទៅម្ចាស់បំណុល (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៥៦២)។ ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នអាចធ្វើបាន ទោះបីជានៅមុនពេលពេលបញ្ជូនដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នទៅកូនបំណុលក៏ដោយ (កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៥៦២)។

២. ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ

(១) សមត្ថកិច្ច

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៥៦៧)។

(២) **ការដាក់ពាក្យសុំ**

កាដាក់ពាក្យសុំឱ្យអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ត្រូវតែធ្វើជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ (ចំណុច ច មាត្រា ៥៣៤)។ ចំពោះចំណុចដែលត្រូវសរសេរនៅក្នុងពាក្យសុំ សូមយោងឯកសារទម្រង់គំរូ និងសេចក្ដីពន្យល់នោះ។

(៣) **វិធីអនុវត្ត**

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើតាមរបៀបចុះបញ្ជីរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៦៧)។ ការចុះបញ្ជីរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ក្រឡាបញ្ជីត្រូវផ្ទុកផ្ដាក់ (កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៥៦៧) ហើយនីតិវិធីនោះ ដូចគ្នានឹងមូលដ្ឋាននៃនីតិវិធីរឹបអូសអនុវត្តអចលនវត្ថុ (កថាខណ្ឌទី ៤ មាត្រា ៥៦៧, កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៤២១, មាត្រា ៤២៥, មាត្រា ៤២៧, មាត្រា ៤២៨)។

【Case.5】បន្ទាប់ពីទទួលបានការបញ្ជូនដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន X ដាក់ពាក្យសុំអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ទៅសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។ ក្រឡាបញ្ជីសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ត្រូវផ្ទុកផ្ដាក់ការចុះបញ្ជីរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន។

IV. **អានុភាពនៃការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន**

ប្រសិនបើចុះបញ្ជីរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន កូនបំណុល នឹងត្រូវបានកម្រិតនូវ សកម្មភាពអនុប្បទានដូចជា លក់ទិញ ប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍ ឬ សកម្មភាពបង្កើតសិទ្ធិប្រាតិភោគ ដូចជា ការបញ្ចាំ ហ៊ីប៉ូតែក ជាអាទិ៍ និងការចាត់ចែងផ្សេងទៀតទាំងអស់។ យ៉ាងណាមិញ អានុភាពនៃការកម្រិតនេះ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បំណុលបានទទួលលិខិតអនុវត្ត ហើយបានដាក់ពាក្យសុំអនុវត្តដោយបង្ខំដោយយកកូនបំណុលជាភាគីម្ខាងទៀត នឹងនាំឱ្យត្រូវបដិសេធអានុភាពនៃការចាត់ចែងដែលបានផ្ទុយនឹងការកម្រិតនៅក្នុងទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងនីតិវិធីនៃ ការអនុវត្តដោយបង្ខំ។

មានន័យថា តាមផ្លូវច្បាប់ ក្រោយពីបានចុះបញ្ជីរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន កូនបំណុល អាចចាត់ចែងដូចជាអនុប្បទាន ឬ បង្កើតហ៊ីប៉ូតែកបាន ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលទទួលបាននូវលិខិតអនុវត្ត នោះម្ចាស់បំណុល មិនចាំបាច់ខ្វាយខ្វល់នឹងការចាត់ចែងទាំងនោះទេ និងអាចដាក់ពាក្យសុំអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយយកកូនបំណុល ជាភាគីម្ខាងទៀតបាន។

【 Case.5 】ទោះបីជា អចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ត្រូវបានចុះបញ្ជីរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ហើយ Y អនុប្បទាន អចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុទៅឱ្យ Z និងបានចុះបញ្ជីក៏ដោយ ប្រសិន X ទទួល បាន លិខិតអនុវត្តចំពោះ Y នោះ X អាចដាក់ពាក្យសុំអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ដោយ យក Y ជាភាគីម្ខាងទៀតបាន។

V. **ការបំលែងជាការអនុវត្តដោយបង្ខំ**

ក្រោយពីបានចុះបញ្ជីរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បំណុលទទួលបាននូវលិខិតអនុវត្ត ហើយ ដាក់ពាក្យសុំអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយយកកូនបំណុលជាភាគីម្ខាងទៀត នោះការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ត្រូវ បំលែងជាការអនុវត្តដោយបង្ខំ។ ដើម្បីបំលែងការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្នទៅជាការអនុវត្តដោយបង្ខំ ចាំបាច់ត្រូវ ទទួលបានដីកាសម្រេចចាប់ផ្ដើមលក់ដោយបង្ខំ ហើយធ្វើការចុះបញ្ជីរឹបអូសសារជាថ្មី។ ដើម្បីបំលែងការរឹបអូសជា បណ្ដោះអាសន្នទៅជាការអនុវត្តដោយបង្ខំ ចាំបាច់ត្រូវការ ①អត្ថិភាពនៃលិខិតអនុវត្ត ②ភាគីនៃការអនុវត្តរក្សា ការពារ និងការអនុវត្តដោយបង្ខំ ជាភាគីដូចគ្នា ③ការណ៍ដែលអាចទទួលស្គាល់ថា សិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពាររឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ដូចគ្នាជាមួយនឹងសិទ្ធិលើបំណុលដែលទាមទារនៅក្នុងការ អនុវត្តដោយបង្ខំ[4]។

[4] ក្នុងករណីនេះ ត្រូវផ្ដល់ដំណឹងទៅតុលាការអនុវត្តថា ជាបំលែងទៅការអនុវត្តដោយបង្ខំ ហើយដើម្បីបង្ហាញថាបានបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌ ①～③ គួរតែសរសេរនៅក្នុងពាក្យសុំលក់ដោយបង្ខំថា ជាការបំលែងជាការអនុវត្តដោយបង្ខំពីការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ព្រមទាំងភ្ជាប់ជាមួយនឹងឯកសារចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន។